

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С.Сковороди**

Жуков В.П., Смолянчук Н.М., Собченко Т.М., Чеботова Я.В.

***Організація позааудиторних занять зі студентами
з особливими освітніми потребами***

***Методичні рекомендації
до освітньої програми підготовки фахівців
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(у рамках проєкту від УКФ «Інклюзивний ART-HUB»)***

Харків – 2022

УДК [378.147:7]:376
Ж 86

Укладачі: Жуков В.П., Смолянчук Н.М., Собченко Т.М., Чеботова Я.В.

Рецензенти:

Боярська-Хоменко А. В. – доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Корнейко Ю. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, української та іноземної філології Харківської державної академії дизайну і мистецтв.

Методичні рекомендації щодо організації позааудиторних занять зі студентами з особливими освітніми потребами до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (у рамках проєкту від УКФ «Інклюзивний ART-HUB»). – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. – 51 с.

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 20 квітня 2022 р.*

Видано за рахунок укладачів

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2022
© Жуков В.П., Смолянчук Н.М., Собченко Т.М., Чеботова Я.В., 2022

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
РОЗДІЛ 1. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ ЖИВОПІСУ.....	5
1.1. Сучасне мистецтво як засіб корекції емоційного стану учнів. Техніка акварельного живопису.....	5
1.2. Сучасне мистецтво як засіб корекції емоційного стану осіб з ООП. Техніка акрилового живопису.....	10
1.3. Ліплення як засіб розвитку та зняття емоційної напруги у молоді	17
1.4. Сучасне мистецтво. Техніка монотипії.....	22
РОЗДІЛ 2. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ЗОНИ.....	25
2.1. Основи колективного музикування в ансамблі шумових інструментів як засіб впливу і корекції недоліків емоційного розвитку осіб з ООП.....	25
2.2. Практикум колективного музикування в ансамблі шумових інструментів як засіб розвитку та профілактики емоційного стану осіб з ООП.....	32
РОЗДІЛ 3. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ РУЧНОЇ ПРАЦІ.....	37
3.1. Квілінг як вид декоративного мистецтва.....	37
3.2. Робота з волокнистими матеріалами.....	39
3.3. Техніка обробки картону. Виготовлення органайзеру для олівців (підставка).....	41
3.4. Пошив іграшок з фетру (сова).....	43
РОЗДІЛ 4. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ КОВОРКІНГУ.....	46
4.1. Пісочна анімація (акриловий пісок).....	46
4.2. Пісочна анімація (кінетичний пісок).....	49

ПЕРЕДМОВА

Викладачі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди об'єднали свої зусилля задля реалізації проєкту від УКФ «Інклюзивний ART HUB» для того, щоб відкрити двері у світ мистецтва здобувачам з особливими освітніми потребами. До нашої команди увійшли спеціалісти з образотворчого, музичного, декоративно-прикладного мистецтва, фахівці з психології та спеціальної педагогіки.

Здобувачі з ООП потребують нашої особливої уваги. І світ мистецтва в різних його напрямках є саме тим інструментом, що здатний частково задовільнити їхні потреби. Відомий та науково доведений факт, що заняття різними видами творчості, в яких задіяні більшість психічних процесів позитивно впливають на розвиток емоційної сфери людини.

Наш творчий колектив розробив серію майстер-класів для здобувачів з ООП, серед яких: акриловий живопис, живопис аквареллю, монотипія, робота з волкнистими матеріалами, різні техніки роботи з папером та картоном, колективне музикування, техніки малювання піском.

У процесі занять живописом активізується візуальне сприйняття кольору, емоційні стани та їх вираження за допомогою кольору. Музика допомагає активізації почуттів через слухові канали, створенню комунікативних навичок. Під час занять ручною працею та пісочною анімацією активно працюють дрібні м'язи рук, які тісно пов'язані з роботою окремих відділів головного мозку, тим самим активізують мислинневу діяльність.

РОЗДІЛ 1. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ ЖИВОПИСУ

1.1. Сучасне мистецтво як засіб корекції емоційного стану учнів.

Техніка акварельного живопису

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники семінару-практикуму мають **знати**: особливості живопису аквареллю, як техніки візуального мистецтва; основи застосування кольору, колориту як засобів створення зразків візуального мистецтва; специфіку віддзеркалення емоційного стану особистості в колориті;

уміти: виявляти свої внутрішні хвилювання та думки за допомогою акварельного живопису; інтерпретувати кольорові співвідношення, розташування образів і ліній на власному папері;

сприймати: як естетичну цінність твори образотворчого мистецтва; позитивно ставитись до творчої діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Обладнання: лист спеціального паперу для акварелі (за кількістю учасників), палітра акварельних фарб 12 кольорів (за кількістю учасників), ємність для води (за кількістю учасників), набори пензлів (за кількістю учасників), олівець графітний з гумкою (за кількістю учасників).

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Зі скарбнички художника: колір та його властивості.
2. Особливості акварельного живопису.
3. Особливості створення картини у техніці акварелі на папері.
4. Процес створення картини у техніці акварелі.
5. Розшифровування картин та абстрактних зображень.
6. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Зі скарбнички художника: колір та його властивості.

Розповідь

Колір – зображувальний і емоційний засіб живопису. Він є однією з невід'ємних ознак будь-якого предмету, причому це дуже мінлива ознака. Справжній колір предметів змінюється залежно від їхнього просторового положення, сили освітлення та навколишнього середовища за якістю, кольоровим тоном та насиченістю. У чистому повітрі небо і віддалені предмети здаються більш синіми, у вологому чи похмурому – сірими. Подібно до музики кольори викликають у людей різні емоції, впливають на настрій та працездатність.

З фізики відомо, якщо розпустити білий сонячний промінь через скляну тригранну призму, то він на білій поверхні розкладеться на сім кольорів спектру у такій послідовності: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій і фіолетовий. Кольори спектру можна розмістити в кольоровому крузі, в якому виділяються три основні кольори: червоний, жовтий, синій. Між основними променями можна побачити так звані похідні, що утворилися внаслідок злиття двох поряд розміщених основних: червоного і синього – фіолетовий; синього і жовтого – зелений; жовтого і червоного – оранжевий.

Кольоровий круг можна поділити на дві частини: *теплі кольори* – червоножовті, які нагадують колір вогню, сонячного світла, та *холодні кольори* – синьозелені й фіолетові, які нагадують колір води, льоду, далини, місячного світла. Теплі кольори сприймаються як більш сонячні, радісні, щасливі, веселі, в той час як холодні нагадують про деяку тривогу, загадковість, таємничість, смуток і печаль.

Часто в образотворчому мистецтві виникає потреба у використанні спокійного поєднання кольорів. Тоді користуються більш близькими за спектральним кругом поєднаннями, та поєднанням з однієї гама кольорів. Найважливіше завдання художника, використовуючого колір знайти найбільш ефективні гармонійні кольорові поєднання. Кольорові гармонії –це комбінації

небагаточисленних кольорів, розміщених в певному порядку. Існують такі схеми гармонійних поєднань кольорів:

- двоколірна гармонія – поєднання протилежних в кольоровому крузі кольорів. Таке поєднання трохи загрубе, має місце тільки в плакаті;
- триколірна гармонія – беремо будь-який колір і знаходимо до нього 2 інших, поділяючи кольоровий круг точно на 3 частини;
- чотириколірна гармонія: круг ділиться на 4 частини. Із чотириколірної і триколірної гармонії можна взяти не всі кольори, а тільки будь-які два-три. Їх поєднання також буде гармонійним.

2. Особливості акварельного живопису на папері. Історія акварельного живопису.

Розповідь

Живопис аквареллю - найтонше мистецтво досконалості. Картини живопису, виконані аквареллю, вражають тонкістю і реалізмом. Живопис і акварель відрізняється багатством тону, ефектом легкості та прозорості.

Акварельна техніка стала розвиватися в Китаї після винаходу паперу у II віці нашої ери. У XII-XIII віках папір набув поширення в Європі, передусім в Іспанії і Італії. Передумовою акварельної техніки в Європі був розпис по сирій штукатурці (фреска), що дозволяв отримувати схожі ефекти.

Китайські акварелі традиційно пишуться не тільки на папері, а і на шовку. Тому такі малюнки-свитки можна не тільки вішати на стіну, але і згортати в рулон і зберігати в спеціальних футлярах, що зберігає фарби в первозданному вигляді. Традиційні жанри китайської акварелі: пейзаж, квіти і птахи, портрет, анімалістичний

Техніка та технологія акварельного живопису.

Слово «акварель» (від латинського адіа-вода) говорить про те, що це живопис фарбами, розведеними на воді. При покритті паперу рідкою аквареллю вода скоро висихає і на листі залишається тонкий шар фарби. Папір, покритий навіть декілька разів фарбою по одному місцю, повинен просвічувати через шари фарби. Коли ж нашарування фарб дуже велике і папір перестає

просвічувати, пропадає одне з головних гідностей акварельної фарби-прозорість.

Всі фарби складаються з кольорового порошку (пігменту) і зв'язуючого речовини-масла або води з додаванням якого-небудь клею. У залежності від того, з чим барвистий порошок пов'язаний або змішаний, фарба отримує і відповідна назва: масляної, акварельної, гуашевої і т. д. Точно так само і живопис називається масляної, акварельної і т. д. У акварельні фарби, які розлучаються водою, крім гуммиарабика додають мед або гліцерин, для того щоб фарби не дуже пересихали.

Кращим папером для роботи аквареллю служить щільний, злегка шерохований папір; він еластичний, не жовтіє, що дуже важливо, враховуючи прозорість акварельних фарб. Жовтіючий папір не годиться, оскільки він змінює колір акварельного малюнка. Хороший також папір торшон, ще більш зернистий, ніж ватман. Зернистий папір краще для акварельного живопису, ніж гладкий, оскільки на таку поверхню фарба лягає рівним тоном.

До основної приналежності при роботі з аквареллю відносяться як мінімум два пензлі з куничого хутра розміром від 1 до 3 і від 7 до 9, а також плаский пензель з волосини кози шириною біля 25 мм. Пензлі повинні бути доброї якості та добре доглянені.

3. Особливості створення картини у техніці акварельний живопис.

Розповідь

Створення картини у техніці акварелі на папері – це малювання, де учасник передає в першу чергу свої емоції та зображує предмети. Можна використовувати музику в процесі малювання як супроводжуючий фон. Кожен учень може обирати для себе будь-які кольори та формувати композицію картини у будь-якому вигляді.

4. Процес створення картини у техніці акварелі.

Творча майстерня

Кожному з учасників пропонується мати окрему палітру. Учасникам необхідно пояснити, що в процесі малювання вони можуть використовувати

фарби тих кольорів, які їм подобаються. Також вони можуть користуватися пензлями будь-яких розмірів, що представлені в наборі. Варто зазначити, що бажано змішувати не більше 3 кольорів.

Побажання до ведучого: емоційний фон на занятті бажано підтримувати невимушений та позитивний. Будь-яка критика учасників заборонена.

Учасникам слід сконцентруватися та починати малювати. Предметом зображення може бути все, що вони бачать навколо. Не слід довго міркувати над композицією малюнку та зовнішнім виглядом образів. Починати можна з великої плями та поступово розвивати її в різних напрямках. Фарби можуть змішуватись між собою у вільних співвідношеннях, щоб отримати більш тонкі ефекти.

Зображення може мати абстрактний характер та зовсім не містити конкретних образів. Але, якщо людина бажає намалювати щось конкретне, то вона, звичайно, може це зробити. Можливо поєднувати абстрактні образи та реалістичні в одній картині. Ми пропонуємо намалювати осінні листя. Композиція може бути зовсім нескладною та містити листочки різних порід дерев. Звичайно восени вони мають приємний жовто-червоний окрас, який ми і пропонуємо передати.

Переливи різних кольорів в середині листочка дадуть можливість аквареллю зобразити їх досить реалістично. Більше води та різноманітних відтінків жовтого та червоного допоможуть нам створити осінній настрій на папері.

5. Розшифровування картин та абстрактних зображень.

Після завершення малювання учасники можуть розглянути власні картини та поміркувати над їхніми особливостями.

Ведучий пропонує подивитися на отриманий малюнок та дати відповіді на деякі питання, допомагаючи учасникам переводити мову підсвідомості у слова:

1. Подивіться, як розташований малюнок. Це загальна картина або є окремі фрагменти? У разі фрагментів, подумайте, як можна інтерпретувати їх

послідовність? Якщо малюнок виглядає як цілісна картина, де на вашу думку знаходиться початок? Що за чим слідує?

2. Виділіть три основні кольори в малюнку. З чим у вас асоціюються дані кольори? Який колір ви б поставили на перше місце, який – на друге і третє місця? Які дії можуть позначати дані кольори для вас?

3. Чи є у вашому малюнку повторювані деталі (кола, трикутники, точки або образи)? Як ви можете їх інтерпретувати?

4. Чи є на вашому малюнку якась послідовність або ритм? Що він може означати в контексті ваших думок під час малювання?

5. Запишіть, будь-ласка, відповіді на ці питання. Вони важливі для вашого самоаналізу.

6. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення роботи картини можуть бути виставлені в коло або прямокутник (за бажанням учасників).

Побажання до ведучого: підтримувати зворотній зв'язок з учасниками заняття: дізнаватись про їхні зображення і відчуття від процесу малювання. Обговорення роботи не є обов'язковим, а тільки за бажанням учасників.

Домашнє завдання для учасників: підібрати акварельні картини, які вам подобаються та проаналізувати які саме властивості вам імпонують.

1.2. Сучасне мистецтво як засіб корекції емоційного стану осіб з ООП. Техніка акрилового живопису

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники семінару-практикуму мають **знати**: особливості акрилового живопису як техніки візуального мистецтва; основи застосування кольору, колориту як засобів створення зразків візуального мистецтва; специфіку віддзеркалення емоційного стану особистості в колориті та малюнку;

уміти: виявляти свої внутрішні хвилювання та думки за допомогою живопису; інтерпретувати кольорові співвідношення, розташовувати образи і лінії на власному полотні;

сприймати: як естетичну цінність твори образотворчого мистецтва; позитивно ставитись до творчої діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Обладнання: підрамник з полотном (за кількістю учасників), палітра фарб 12 кольорів (за кількістю учасників), ємність для води (за кількістю учасників), набори пензлів (за кількістю учасників), олівець графітний з гумкою (за кількістю учасників).

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Зі скарбнички художника: колір та його властивості.
2. Особливості акрилового живопису.
3. Особливості створення картини у техніці акрил.
4. Процес створення картини акриловими фарбами на полотні.
5. Розшифрування зображень на картині, їхнього символічного значення.
6. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Зі скарбнички художника: колір та його властивості

Розповідь

Колір – зображувальний і емоційний засіб живопису. Він є однією з невід'ємних ознак будь-якого предмету, причому це дуже мінлива ознака. Справжній колір предметів змінюється залежно від їхнього просторового положення, сили освітлення та навколишнього середовища за якістю, кольоровим тоном та насиченістю. У чистому повітрі небо і віддалені предмети здаються більш синіми, у вологому чи похмурому – сірими. Подібно до музики кольори викликають у людей різні емоції, впливають на настрій та працездатність.

З фізики відомо, якщо розпустити білий сонячний промінь через скляну тригранну призму, то він на білій поверхні розкладеться на сім кольорів спектру у такій послідовності: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій і фіолетовий. Кольори спектру можна розмістити в кольоровому колі, в якому виділяються три основні кольори: червоний, жовтий, синій. Між основними променями можна побачити так звані похідні, що утворилися внаслідок злиття двох поряд розміщених основних: червоного і синього – фіолетовий; синього і жовтого – зелений; жовтого і червоного – оранжевий.

Кольоровий круг можна поділити на дві частини: *теплі кольори* – червоножовті, які нагадують колір вогню, сонячного світла, та *холодні кольори* – синьозелені й фіолетові, які нагадують колір води, льоду, даліни, місячного світла. Теплі кольори сприймаються як більш сонячні, радісні, щасливі, веселі, в той час як холодні нагадують про деяку тривогу, загадковість, таємничість, смуток і печаль.

Часто в образотворчому мистецтві виникає потреба у використанні спокійного поєднання кольорів. Тоді користуються більш близькими за спектральним кругом поєднаннями, та поєднанням з однієї гама кольорів. Найважливіше завдання художника, що використовує колір, знайти найбільш ефективні гармонійні кольорові поєднання. Кольорові гармонії – це комбінації кольорів, розміщених в певному порядку. Існують такі схеми гармонійних поєднань кольорів:

- двоколірна гармонія – поєднання протилежних в кольоровому крузі кольорів. Таке поєднання трохи закрубе, має місце тільки в плакаті;
- триколірна гармонія – беремо будь-який колір і знаходимо до нього 2 інших, поділяючи кольоровий круг точно на 3 частини;
- чотириколірна гармонія: круг ділиться на 4 частини. Із чотириколірної і триколірної гармонії можна взяти не всі кольори, а тільки будь-які два-три. Їх поєднання також буде гармонійним.

2. Особливості живопису в техніці акрил.

Розповідь

Технологія акрилового живопису досить нова в історії та технології мистецтва живопису. Його історія розвитку налічує трохи більше 60 років. Але за цей час акрил встиг придбати неймовірну популярність і у молодих художників-початківців, і у досвідчених зрілих майстрів. Актуальність живопису акрилом пояснюється в першу чергу дуже широкими можливостями і просто унікальними властивостями самого акрилу. Вважається, що акрилові фарби вперше з'явилися на початку 50-х років в Мексиці за часів знаменитого Мексиканської муралізму, який виник ще на початку ХХ століття. Художники цієї школи заклали основи демократичного національного мистецтва, це Д. Рівера, Д. Сікейрос, Х. Ороско, Р.Гуттузо. Вони експериментували з фарбами на основі різних смол.

Склад акрилової фарби дуже простий – пігмент, вода та акрилова смола, яка виступає в якості сполучного компонента. Акрилова фарба має масу незаперечних переваг. Це екологічно чистий матеріал, який ідеально підходить для використання в ремонтних роботах офісів, дитячих кімнат, квартир, фасаду.

Ці фарби не випаровують шкідливих токсичних елементів під час експлуатації

При використанні акрилових складів (на відміну від традиційних масляних фарб) відсутній запах. Акрилові фарби не запалюється. Це робить їх абсолютно безпечною для використання не тільки в житлових приміщеннях, але і в громадських місцях.

Головною перевагою акрилових фарб над усіма іншими видами інших фарб є простота їх застосування і досконала універсальність. На додаток до вищесказаного – вони дуже швидко сохнуть! Сучасні розробки акрилових емульсій включають в себе надзвичайно дрібні світлостійкі частки. Це покращує сучасні акрилові фарби і робить їх більш якісними. Вони розчиняються у звичайній воді, а висохши, абсолютно не розчиняються. Крім цього, акрилові фарби стійкі до різного роду фізичних і хімічних впливів. Вони ластичні і яскраві за кольором, чудово зчіплюючі з будь нежирної поверхнею:

будь то полотно, папір, дерево, глина, тканина або кераміка. Їх можна наносити і пензлем, і шпателем, після розведення, а також і аерографом.

Якщо акрилові фарби сильно розбавити водою, то вони стають дуже схожі на гуаш або акварель.

Якщо ж наносити фарбу безпосередньо на туби або зовсім трохи її розбавити, то з'являється можливість працювати в так званій пастозній техніці – щось нагадує традиційний живопис олією.

Відрізняються акрил один від одного в першу чергу своєю консистенцією: від рідшою до густої. Найбільш густі фарби використовуються в пастозною техніці, де особлива роль приділяється фактурі. Рідка консистенція чудово підходить для заливки великих ділянок поверхні.

Тобто технологія використання акрилових фарб дуже схожа на живопис аквареллю та олією. Тому вона не вимагає акихось спеціальних навичок і є доступною для більшості людей, що малювали в дитинстві аквареллю.

3. Особливості створення картини у техніці акрилового живопису.

Розповідь

Емоційне малювання – потужний засіб управління настроєм людини. Інтуїтивне малювання дозволяє зняти тривожність, підвищити самооцінку, розвивати творчі здібності, планувати дії та досягати бажаних емоційних станів.

Акриловий живопис має потужний вплив на підсвідомість людини. Ця техніка розкриває творчий потенціал, дає можливість дізнатись про свої потенційні можливості. Інтуїтивно викладаючи фарбами свій настрій, мрії і плани, людина може легко отримати доступ до своїх прихованих ресурсів і енергії.

Створена на заняттях кольорова гама допомагає людині не тільки розрізнати свої почуття, а також дивним чином впливати на хід подій. Вона несе інформацію про стан людини в даний момент і допомагає проаналізувати почуття і емоції, які супроводжують її довгий час. Інтерпретація кольорових співвідношень, розташування образів і ліній – це

матеріал для роботи над собою, він допомагає працювати з емоціями, розряджати їх напруження та впливати на формування позитивного настрою у самого себе.

Можна використовувати музику в процесі малювання як супроводжуючий фон. Кожен може обирати для себе будь-які кольори та формувати картину у будь-якому вигляді.

4. Процес створення картини у техніці «емоційний живопис».

Творча майстерня

Кожному з учасників пропонується зайняти місце біля палітри. Учасникам необхідно пояснити, що в процесі малювання вони можуть використовувати фарби тих кольорів, які їм подобаються. Також вони можуть користуватися пензлями будь-яких розмірів, що представлені в наборі. Учасники переносять свої думки та емоції на полотно у вільній інтерпретації. Варто зазначити, що бажано змішувати кольори так довго, як цього потребує власне відчуття.

Побажання до ведучого: емоційний фон на занятті бажано підтримувати невимушений та позитивний. Будь-яка критика учасників заборонена.

Учасникам слід сконцентруватися на собі, своїх відчуттях та починати малювати. Предметом зображення може бути все, що ви відчуваєте. Постарайтеся повністю довіритися відчуттям, потоку власних емоцій та відобразити їх на полотні. Фарби можуть змішуватись між собою у вільних співвідношеннях, щоб отримати більш тонкі ефекти.

Не слід довго міркувати над тематикою малюнку та зовнішнім виглядом образів. Більш потужний ефект дасть простий початок накладання тих кольорів, що подобаються учаснику в даний момент часу.

Зображення може мати абстрактний характер та зовсім не містити конкретних образів. Але, якщо людина бажає намалювати щось конкретне, то вона, звичайно, може це зробити.

5. Розшифровування картин та абстрактних зображень

Після завершення малювання учасники можуть розглянути власні картини та поміркувати над їхніми особливостями.

Ведучий пропонує подивитися на отриманий малюнок та дати відповіді на деякі питання, допомагаючи учасникам переводити мову підсвідомості у слова:

1. Подивіться, як розташований малюнок. Це загальна картина або є окремі фрагменти? У разі фрагментів, подумайте, як можна інтерпретувати їх послідовність? Якщо малюнок виглядає як цілісна картина, де на вашу думку знаходиться початок? Що за чим слідує?

2. Виділіть три основні кольори в малюнку. З чим у вас асоціюються дані кольори? Який колір ви б поставили на перше місце, який – на друге і третє місце? Які дії можуть позначати дані кольори для вас?

3. Чи є у вашому малюнку повторювані деталі (кола, трикутники, точки або образи)? Як ви можете їх інтерпретувати?

4. Подивіться на малюнок як на готовий план для реалізації вашої мрії. Ви володієте «мовою» вашого несвідомого, але дещо забули, бо давно до нього не зверталися. Які думки приходять вам в голову, коли ви дивитеся на свій малюнок? Просто запишіть їх, не намагаючись аналізувати.

5. Чи є на вашому малюнку якась послідовність або ритм? Що він може означати в контексті ваших думок під час малювання?

Запишіть, будь-ласка, відповіді на ці питання. Вони важливі для вашого самоаналізу.

6. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення роботи картини можуть бути виставлені в коло або прямокутник (за бажанням учасників).

Побажання до ведучого: підтримувати зворотній зв'язок з учасниками заняття: дізнаватись про їхні зображення і відчуття від процесу малювання. Обговорення роботи не є обов'язковим, а тільки за бажанням учасників.

Домашнє завдання для учасників: підібрати власний фотопортрет, на якому ви зображені усміхненими та щасливими, підібрати вирізки з газет та журналів, фотографії, котрі можуть ілюструвати ваші мрії.

1.3. Ліплення як засіб розвитку та зняття емоційної напруги у молоді

Очікувані результати заняття:

- розвиток логічного мислення і творчих здібностей, розвиток дрібної моторики;
- стимулювання мозкової та психічної активності, вдосконалення уваги, мислення, уяви, пам'яті, відчуття та сприймання;
- можливість відпочити, відволіктися від щоденних проблем та стресів, розвивати свою фантазію;
- звільнення від негативних емоцій, адже особи з вадами часто перенавантажені через заняття, спілкування;
- можливість самовиражатися творчо;
- розвиток гнучості і рухливості пальців, що в свою чергу сприяє поліпшенню мовлення людини.

уміти: виявляти свої внутрішні хвилювання та думки за допомогою творчого ліплення; інтерпретувати просторові співвідношення, розташування образів у власному інтуїтивному творі;

сприймати: як естетичну цінність твори образотворчого мистецтва; позитивно ставитись до творчої діяльності в галузі образотворчого мистецтва, яким є ліплення.

Обладнання: набір для ліплення (за кількістю учасників), дошка для ліплення (за кількістю учасників), набори стеків (за кількістю учасників).

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Зі скарбнички художника-скульптора: приклади об'ємних творчих образів.
2. Особливості виразу емоцій за допомогою ліплення.
3. Особливості створення об'ємних творів у техніці «ліплення».
4. Процес виготовлення творів (скульптур або рельєфів) у техніці «ліплення».
5. Розшифрування абстрактних об'ємних зображень.
6. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Зі скарбнички художника-скульптора: формоутворення та засоби виразу емоцій.

Розповідь

Буквально півгодини занять ліпленням дають людині прекрасну можливість відпочити, відволіктися від щоденних проблем та стресів, не обмежуючи свою фантазію.

Ліплення діє як арт-терапія, корекція та реабілітація (особливо для людей з вадами). Як терапія воно допомагає звільнитися від негативних емоцій, адже вони часто перенавантажені через заняття, спілкування. Це вільне ліплення, коли просто мнеш пластилін чи глину руками, аби просто розслабитися. Здатність вправно володіти руками стимулює мозкову та психічну активність, вдосконалює мислення, уяву, пам'ять та сприймання.

Рідко, яка людина не любить пластилін або тісто для ліплення, адже за його допомогою можна зробити багато цікавих іграшок і не біда, що вони не досконалі. Радість учня полягає в тому, що він є автором даного шедевру і більше ні в кого такого немає.

На заняттях завжди повинна бути можливість висловити особисту думку. Право на помилку має існувати завжди. Викладачеві важливо нагадувати учням про те, що вони можуть помилятися, ліпити недостатньо добре, відповідати невпопад таке інше. Самим учням також варто нагадувати про це один одному частіше. Внутрішньо-групові діалоги, доброзичливі бесіди, що стосуються мистецтва в цілому, теми заняття, допоможуть згуртувати групу і дадуть можливість відчувати себе добре та захищено. Кожен бажаючий завжди повинен мати можливість висловитися.

На початку і в кінці заняття важливо проводити певний ритуал (однакову дію): наприклад, в кінці учні можуть, розповісти про те, що дало їм заняття. Багато людей, що мають вади, займаються самобичуванням: «У мене нічого не вийде», «Я бездарність», «Я огидно малюю і ліплю, тому в цьому немає сенсу».

Це симптом емоційної неврівноваженості, що відбивається в інших сферах життя. З ним потрібно працювати, дати зрозуміти кожному учневі, який проходить заняття з арт-терапії, що якість є несуттєвою і що сенс арт-терапії в іншому: в тому, щоб отримати задоволення, підняти настрій, виплеснути негативні емоції, що накопичилися.

2. Особливості виразу емоцій за допомогою ліплення.

Розповідь.

Арт-терапія (ліплення) – відгалуження в психокорекції та психотерапії, що використовує творчість як психотерапевтичний інструмент

Теоретичні основи. Люди, які проходять курси арт-терапії, малюють, ліплять, слухають музику, грають на музичних інструментах, пишуть і читають художні твори, танцюють, таке інше. В процесі занять вони починають отримувати задоволення від власної діяльності, приймати себе і свої недоліки, виражати негативні емоції, що призводить до поліпшення їх психологічного здоров'я та емоційного самопочуття. Арт-терапія вважається одним з найбільш ефективних методів корекції психологічних та емоційних розладів. Цей напрямок здатний допомогти людям будь-якого віку, оскільки його легко адаптувати до різних вікових категорій. В даний час існує тенденція до створення гнучких арт-терапевтичних систем, що підійдуть для роботи індивідуально та з групою людей. Раніше цей напрямок частіше застосовувався в індивідуальній роботі. Його часто-густо застосовують для допомоги маленьким дітям, оскільки їх роботи можуть розповісти про самопочуття не менше, ніж їхня поведінка. Будь-який вид мистецтва здатний надати сприятливий ефект впливу на стан людини, тому можна не тільки займатися ліпленням з пластиліну, а й складати колаж, займатися шиттям, в'язанням, вишивкою, музикою: все залежить лише від можливостей людини та її пріоритетів.

3. Особливості створення об'ємних творів у техніці «емоційне ліплення».

Розповідь.

Емоційне ліплення – потужний засіб управління настроєм людини. Інтуїтивне (емоційне) ліплення дозволяє зняти тривожність, підвищити самооцінку, розвивати творчі здібності, планувати дії та досягати бажаних емоційних станів.

Під час роботи можна використовувати будь-які засоби роботи з об'ємами, але найкраще для цього підходить пластилін або синтетичні маси для ліплення. Робота у техніці «емоційне ліплення» – це створення абстрактного або реалістичного об'ємного твору, де учасник передає в першу чергу свої відчуття та емоції. Можна використовувати музику в процесі ліплення, як супроводжуючий фон. Кожен може обирати для себе будь-які форми та методи та формувати скульптуру у будь-якому вигляді.

4. Процес створення об'ємної картини у техніці «емоційне ліплення».

Творча майстерня.

Кожному з учасників пропонується зайняти місце за столом для роботи. Учасникам необхідно пояснити, що в процесі ліплення вони можуть використовувати матеріали, які їм подобаються. Також вони можуть користуватися стеками будь-яких розмірів, що представлені в наборі. Учасники виражають свої емоції у вільній інтерпретації. Варто зазначити, що бажано виліплювати частини зображення так довго, як цього потребує власне відчуття.

Побажання до ведучого: емоційний фон на занятті бажано підтримувати невимушений та позитивний. Будь-яка критика учасників заборонена.

Учасникам слід сконцентруватися на собі, своїх відчуттях та починати ліпити. Предметом зображення може бути все, що ви відчуваєте. Постарайтеся повністю довіритися відчуттям, потоку власних емоцій та виразити їх через об'єми. Форми можуть поєднуватись між собою у вільних співвідношеннях, щоб отримати більш тонкі ефекти.

Не слід довго міркувати над тематикою роботи та зовнішнім виглядом образів. Більш потужний ефект дасть простий початок створення тих форм, що подобаються учаснику в даний момент часу.

Зображення може мати абстрактний характер та зовсім не містити конкретних образів. Але, якщо людина бажає виліпити щось конкретне, то вона, звичайно, може це зробити.

5. Розшифрування картин та абстрактних зображень.

Після завершення ліплення учасники можуть розглянути власні роботи та поміркувати над їхніми особливостями.

Ведучий пропонує подивитися на отриманий результат та дати відповіді на деякі питання, допомагаючи учасникам переводити мову підсвідомості у слова:

1. Подивіться, як розташована робота у просторі. Це загальна форма або є окремі фрагменти? У разі фрагментів, подумайте, як можна інтерпретувати їх послідовність? Якщо робота виглядає як цілісна картина, де на вашу думку знаходиться початок? Що за чим слідує?

2. Виділіть три основні маси (форми) в роботі. З чим у вас асоціюються дані образи? Яку форму ви б поставили на перше місце, яку – на друге і третє місця? Які дії можуть символізувати дані форми для вас?

3. Чи є у вашому образі повторювані деталі (фактури або об'єми)? Як ви можете їх інтерпретувати?

4. Подивіться на роботу як на готовий план для реалізації вашої мрії. Ви володієте «мовою» вашого несвідомого, але дещо забули, бо давно до нього не зверталися. Які думки приходять вам в голову, коли ви дивитеся на свій образ? Просто запишіть їх, не намагаючись аналізувати.

5. Чи є у вашому образі якась послідовність або ритм? Що він може означати в контексті ваших думок під час праці?

Запишіть, будь-ласка, відповіді на ці питання. Вони важливі для вашого самоаналізу.

6. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення роботи скульптури можуть бути виставлені в коло або на площині хаотично (за бажанням учасників).

Побажання до ведучого: підтримувати зворотній зв'язок з учасниками заняття: дізнаватись про їхні зображення і відчуття від процесу ліплення. Обговорення роботи не є обов'язковим, а тільки за бажанням учасників.

1.4. Сучасне мистецтво. Техніка монотипії

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники семінару-практикуму мають **знати:** особливості техніки монотипії особливості впливу кольору на емоційний стан особистості; принципи створення власних історій на основі кольорового зображення у техніці монотипії;

уміти: створювати власні естетично значущі продукти за допомогою різних художніх матеріалів у техніках ілюстрації та монотипії; отримувати задоволення від власної творчості; інтерпретувати свої внутрішні хвилювання за допомогою кольорових ілюстрацій виконаних в техніці монотипія;

сприймати: твори образотворчого мистецтва як естетичну цінність; позитивно ставитись до своєї творчої діяльності в галузі образотворчого мистецтва.

Обладнання: аркуш акварельного паперу (за кількістю учасників); палітра (за кількістю учасників), набори акрилових фарб (за кількістю учасників), ємність для води (за кількістю учасників), набори пензлів (за кількістю учасників), серветки (за кількістю учасників), скло або гладка поверхня (за кількістю учасників), клейка стрічка.

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Творчість як основа подолання емоційного вигорання.
2. Техніка «монотипія» як засіб ілюстрації емоцій.
3. Ілюстрація власної казки у техніці «монотипія».
4. Розшифровування ілюстрацій.
5. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Творчість як основа подолання емоційного вигорання.

Розповідь

Творчість – це засіб вільного самовираження і самопізнання, що є доречним в процесі подолання емоційного вигорання педагога. Робота з кольорами на папері допомагає зрозуміти й оцінити свої почуття, спогади, образи майбутнього, знайти час для відновлення життєвих сил і способів спілкування із самим собою. Спираючись на символіку і власний творчий потенціал, людина здатна досягти самозцілення, якщо проблема емоційного вигорання не є занадто глибокою. Символічні образи, що виникають на папері, являють собою способи візуалізації та вирішення внутрішніх психологічних конфліктів, що є причиною емоційного вигорання.

2. Техніка «монотипія» як засіб ілюстрації емоцій.

Розповідь

Техніка монотипії дає змогу кожному залишитися самим собою, не відчувати незручності, що хтось не вміє малювати або вигадувати сюжет малюнку. Ілюстрування своїх емоцій в техніці «монотипія» – це особливий вид комунікації, унікальний спосіб виразити візуально те, що важко виразити словом.

Монотипія – засіб невербального спілкування. Це робить її особливо цінною для тих, кому складно вербально описати свої переживання, або, навпаки, тих хто надміру пов'язаний з мовним спілкуванням (що притаманно представникам педагогічних професій).

Символічна мова є однією з основ образотворчого мистецтва, вона допомагає людині точніше висловити свої переживання, по-новому поглянути на ситуацію в шкільному колективі, життєві проблеми та знайти завдяки цьому шлях до їх розв'язання.

3. Ілюстрація власної казки у техніці «монотипія».

Творча майстерня

Кожен учасник займає місце біля великого аркушу акварельного паперу. Процес виконання починається з того, що фарбу наносимо на скло (або іншу гладку поверхню) і зверху накладаємо акварельний папір. Після накладання паперу рукою щільно розгладжуємо його. Далі папір швидко знімається з поверхні, де був накладений колір, та закріплюється на столі клейкою стрічкою для висушування. Воно триває 10-15 хвилин.

У цей час учасники прибирають робоче місце, миють поверхні з фарбою та пензлі.

Після висихання паперу педагогом пропонується домалювати зображення, якщо є таке бажання.

4. Розшифрування ілюстрацій.

Учасникам пропонують дати назву своїй роботі й описати свої почуття, асоціації, пов'язані з малюнком та процесом його створення. На основі цього опису треба придумати власну казку (або можна назвати її історією) за мотивами отриманого зображення. Вона може бути наскрізь фантазійною або містити деякі факти з досвіду людини. Історія може бути записаною чи просто висловленою (за бажанням автора).

Питання ведучого можуть допомогти створити історію:

Подивіться, як розташований малюнок, це загальна картина або є окремі фрагменти? У разі фрагментів, подумайте, як можна інтерпретувати їх послідовність? Якщо малюнок виглядає як цілісна картина, де на вашу думку знаходиться початок? Що за чим слідує? Яку роль грають в малюнку кольорові сполучення? З якими подіями вони у вас асоціюються? Які почуття визивають у вас ці кольори?

5. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення роботи над зображенням учасникам пропонується висловити свої враження від проведення творчої майстерні та запропонувати свої побажання для її удосконалення.

РОЗДІЛ 2. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ МУЗИЧНОЇ ЗОНИ

2.1. Основи колективного музикування в ансамблі шумових інструментів як засіб впливу і корекції недоліків емоційного розвитку осіб з ООП

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати**: назви окремих музичних інструментів, основні способи звуковидобування на шумових інструментах, загальні поняття ансамблевої гри.

уміти: рахувати ритмічні частки, виконувати прості ритмічні фігури, сформулювати свою думку після прослуховування музичного твору та представити образний зміст художнього твору своєю грою, виконувати прості музичні твори.

сприймати: стиль музичного твору, характер змісту, виражальні засоби музики.

Обладнання: синтезатор Yamaha PSS F30, ударно-шумовий (перкусійний) набір Maxtone OSC2005 (трикутник, тамбурін, маракас, дзвіночки, ритм-палочки), ударно-шумовий (перкусійний) набір Gewa Streetlife N020200 (бубон, трикутник, шейкери, клаве, дзвіночки).

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Особливості колективного музикування.
2. Презентація шумових музичних інструментів.
3. Елементи музичної грамоти.
4. Як навчитись слухати музику.
5. Колективне музикування в ансамблі.
6. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Особливості колективного музикування.

Розповідь

Колективне музикування – сприяє розвитку тонкощі і емоційності почуттів. При ансамблевій формі музикування розвиваються волевільні якості, зосередженість, увага, прагнення до досягнення мети, дисциплінованість, з'являються відповідальність за правильне виконання своєї партії, зібраність, зосередженість. Колективне виконання музики об'єднує, допомагає подолати нерішучість, боязкість, невпевненість в своїх силах. Воно навчає разом переживати, радіти успіхам, відчувати згуртованість і взаєморозуміння.

Це обумовлено колективним характером діяльності: здійснення спільних дій вимагає особливих комунікативних умінь, таких, як уміння слухати інших і емоційно співпереживати, виявляти активність, самостійність і, разом з тим, підкорятися загальному задуму і звучанням музики.

Музикування забезпечує розвиток позитивного ставлення до навколишнього світу через досягнення емоційно морального сенсу кожного музичного твору, через формування особистісної оцінки виконуваної музики. Музика, володіючи необмеженими можливостями впливу на людину, у багатьох випадках якраз і стає вирішальним фактором корекційного впливу на особистість. Даний факт був неодноразово підтверджений численними експериментами вчених з різних країн. Практичне використання музики з метою впливу на психічний і фізичний стан людини має свою історію.

Використання даної методики на практиці дозволяє не тільки скорегувати емоційні відхилення, але і позбавити від страхів, рухових і мовних розладів, психосоматичних захворювань. Не менш ефективна вона і при корекції поведінкових відхилень, комунікативних труднощів, що дає право розглядати її як допоміжний засіб при проведенні педагогічної корекційної роботи. Позитивні особливості та результати колективного музикування теж служать підставою для використання його як частини у здійсненні педагогічної корекції.

2. Презентація шумових музичних інструментів.

Розповідь з демонструванням

Шумові інструменти – перший в історії людства вид музичного інструменту. За звуковисотністю шумові інструменти є музичними інструментами з невизначеною висотою звучання, які не мають настройки на певні звуки. Серед цих інструментів – трикутник, бубон (тамбурін), маракас, шейкери, дзвіночки, клаве (ритм-палочки), барабани, тарілки, кастаньєти і інші інструменти. За звукоутворенням шумові інструменти діляться на ідіофони – інструменти, в яких джерелом звуку є сам матеріал, з якого зроблений інструмент або його частину (трикутник, маракас, шейкери, дзвіночки, ритм-палочки і ін.) та мембранофони – інструменти, в яких джерело звуку є туго натягнута мембрана (до них відносяться бубон, барабани і ін.).

У виконавський комплект ударно-шумових інструментів можуть входити:

трикутник – ударний шумовий музичний інструмент у вигляді металевого прута, вигнутого в формі трикутника. Один з кутів залишений відкритим. Трикутник належить до інструментів з невизначеною висотою звуку, має блискучий і яскравий тембр, здатний прикрасити навіть потужне оркестрове тутті. Як правило, йому доручаються нескладні ритмічні фігури і тремоло;

бубон – ударний шумовий музичний інструмент, що складається з шкіряної мембрани, натягнутої на дерев'яний обід. До деяких різновидів бубнів підвішені металеві дзвіночки, які починають дзвеніти, коли виконавець вдаряє по мембрані бубна, потірає її або струшує весь інструмент;

маракас – ударний шумовий музичний інструмент, різновид брязкальця, що видає при потряхиванні характерний шурхотящий звук. Як правило, музикант, який грає на маракасах, використовує пару брязкалець – по одній в кожній руці;

шейкер – ударний шумовий музичний інструмент, який використовується для створення ритмів, а також надання музиці оригінального звучання. Являє собою закриту ємність з твердого матеріалу, частково наповнений дрібним сипучим вмістом. Шейкери мають різноманітні розміри, форму і вид. Спосіб звуковидобування у шейкера відповідає назві: по ньому як правило, не

вдаряють, його стрясають, переміщаючи вперед і назад, вгору-вниз. При цьому частинки наповнювача стикаються між собою і з внутрішньою поверхнею, створюючи специфічне звучання інструменту;

бубонці – ударний шумовий музичний інструмент, який є невеликим металевим брязкальцем із присмним, дзвінким звучанням. Брязкальце або дзвоник, що має форму порожньої металевої кульки із шматочками металу всередині. Брязкіт дзвіночків бубонця чарує і привертає увагу;

клав – ударний шумовий музичний інструмент, який являє собою дві круглі палички дуже міцної породи дерева за допомогою яких задається основний ритм ансамблю. Виконавець тримає в лівій руці одну з паличок (стиснута долоня є резонатором) і б'є по ній другою паличкою. Звук клав – короткий, високий, різкий і дзвінкий.

3. Елементи музичної грамоти.

Розповідь

Музична грамота – початкові відомості про музику, її елементи та виразні засоби (це розвиток почуття ритму, пульсації, освоєння простих розмірів та співвідношення тривалостей). Стрижневими лініями оволодіння музичною грамотою є системи звуковисотності та метроритму, придбання елементарних знань про музику.

Учасники об'єднуються і обговорюють питання:

– *теоретична частина*. Поняття про музичний звук. Тривалість звуків. Поняття про метр та ритм. Поняття про мелодію.

– *практична частина*. Виконання різних за тривалістю звуків. Вправи на розвиток мелодійного слуху (напрямок руху мелодії, її завершеність), відчуття ритму (відбиття ритму мелодії оплесками, ритмічне варіювання мотивів), музичної пам'яті (повторення почутого мотиву та мелодії, вивчення вправ напам'ять).

4. Як навчитись слухати музику.

Розповідь

Для розвитку вміння слухати і сприймати музику необхідно музично-сенсорне виховання. Воно передбачає розрізнення звуків по висоті, тембру, силі звучання, тривалості.

Слухання музики є активним внутрішнім процесом зосередження, який дає можливість сприймати і розуміти різні види, жанри музичного мистецтва. Музичне розвиток це результат, до якого необхідно прагнути в процесі виховання і навчання.

Слухання музики знайомить з різноманітними за змістом музичними творами, поглиблює і розширює коло уявлень, виховує почуття, музичне сприйняття. При правильній організації процесу слухання музики формуються довільна увага, вольові якості. Систематичне збагачення музичними враженнями і цілеспрямоване керівництво ведучого в процесі роботи по слуханню музики сприяє розвитку музичного сприйняття.

Поради учасникам. Відчувайте музику навіть там, де її немає.

Спробуйте реагувати на звуки, як якщо б вони були частиною музичного твору. Тихий гул техніки, удари пальців по клавіатурі, тріпотіння жалюзі – будь-які звуки, якщо приділити їм увагу, здадуться по-своєму гарними і можуть скластися в дивну композицію. Тренуючи звукову чутливість, ви почнете помічати в музиці більше нюансів.

Слідкуйте за часом, але не поспішайте.

Час – невід’ємна складова будь-якого музичного досвіду і один з головних інструментів музиканта. Навчіться відчувати його перебіг. Як на відчуття його довжини впливає контекст, події і руху? Скільки 30 секунд тривають в тиші і в галасливій кімнаті?

Розвивайте музичну пам'ять повільно але вірно.

Слухаючи музику, намагайтеся помічати схожі шматки і послідовності, зіставляти те, що чуєте, з попередніми елементами, звертаючи увагу на частоту повторень і їх позиції. Щоб розвинути цей навик буде потрібно час, але коли ви його освоїте, відчуття будуть як від першої поїздки.

Розумійте терміни, щоб говорити про те, що чуєте.

Неможливо зрозуміти те, що не можеш описати. Так, музичний досвід складно передати словами. Знаючи терміни, ви, однак, зможете до цього наблизитися, щоб, наприклад, поділитися своєю думкою.

Вчіться концентруватися навіть на довгих композиціях.

Одне з ключових умінь музиканта – ефективно заповнювати будь-який часовий відрізок. Тому, пишучи короткі і довгі композиції, вони використовують різні патерни і техніки. А щоб слухач не губився в великому музичному творі, хороші автори залишають орієнтири і зачіпки. Навчившись їх розрізняти, ви не будете втрачати концентрацію, навіть слухаючи півгодинну симфонію.

Слухайте об'єктивно і не шукайте того, чого немає.

Намагайтеся слухати музику такою, яка вона є, не сподіваючись почути в ній те, що вам хочеться. Спробуйте іноді реагувати на неї не емоційно, а використовуючи засвоєні терміни. Це дозволить вам оцінювати і порівнювати твори різних стилів, культур і епох.

Вивчайте контекст, щоб знати, що слухаєте.

На жаль, домогтися абсолютного об'єктивного сприйняття музики неможливо. На наш музичний досвід впливають наші переваги, переживання і пам'ять. В цьому немає нічого поганого, але якщо ви хочете домогтися більшої об'єктивності, замінійте зайву інформацію корисною: культурним контекстом, відомостями про автора і його творчому процесі.

5. Колективне музикування в ансамблі.

Творча майстерня

Ансамбль (фр. *ensemble* – разом) – єдине злагоджене ціле, спільне злагоджене виконання музичного твору кількома учасниками. У повноцінному ансамблі шумових інструментів, як правило, беруть участь не менше п'яти-шести виконавців (можна допустити й більшу кількість учасників, однак, слід уявляти свій колектив на сцені – як учасники на ній будуть розміщуватися, рухатись). Заняття доцільно проводити 2 рази на тиждень, що достатньо для опанування технікою гри на шумових інструментах.

Учасникам пропонують легкі та популярні музичні твори, які інструктивно просто відпрацьовуються, із музичним супроводом, окремо з кожним шумовим інструментом. Після чого, з розумінням художнього завдання, проводиться зведене ансамблеве виконання музичних творів під власний супровід ведучого.

Знаючи, після попереднього прослуховування твору, слухаючи його рух і завершеність, учасники виконують різні за характером і тривалістю звуки відповідно швидкості темпу музичного твору. Для того, щоб задіяти всі виразні можливості виконання творів, використовуються різностильові варіанти предустановлені на синтезаторі.

Наступним етапом колективного музикування в ансамблі шумових інструментів є виконання рухів корпусом тіла (повороти тулуба вліво-вправо, навколо себе, похитування, наклони тулуба униз тощо), а також різних танцювальних рухів під час виконання музичних творів, що ефектно доповнює гру. Також в ансамблі шумових інструментів додатково можна використовувати у якості додаткових такі елементарні ударні інструменти, як ложки, тріскачки, пищавки. Так, наприклад, на фоні легкого «шелестіння» маракасів вигідно прослуховується чіткий і ритм дерев'яних ложок. А дзвінкі удари бубна цілком можуть претендувати на соло в ансамблі ложкарів.

Протягом навчання учасники отримують досвід колективного музикування на шумових ударних інструментах, ансамблевого виконання, оволодівають музичною культурою, знайомляться з українським фольклором та світовою музичною скарбницею, творчістю різних композиторів світу, накопичують та досягають свого власного позитивно-емоційного результату.

Питання ведучого можуть допомогти створити позитивне сприймання та відношення до музичних творів:

Яку роль грає музика у вашому житті? З якими подіями вона у вас асоціюється? Які почуття визивають у вас ці шумові ударні інструменти? Послухайте, як звучить музичний твір, це загальне ціле або є окремі

фрагменти? У разі фрагментів, подумайте, як можна інтерпретувати їх послідовність? Що за чим слідує?

6. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення виконання музичних творів учасникам пропонується висловити свої враження від проведення творчої майстерні, відбувається обговорення.

Побажання до ведучого: підтримувати зворотній зв'язок з учасниками заняття: дізнаватись про їхні уявлення і відчуття від процесу музикування. Обговорення роботи не є обов'язковим, а тільки за бажанням учасників.

Домашнє завдання для учасників: підібрати улюблену пісню, в якій ви уявляєте зображення усмішки, радості та щастя; підібрати мелодії до кінофільмів та мультфільмів, пісні, котрі можуть ілюструвати ваші мрії.

2.2. Практикум колективного музикування в ансамблі шумових інструментів як засіб розвитку та профілактики емоційного стану осіб з ООП

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати:** про колективне музикування як провідний вид музичної виконавської творчості, різноманітні музичні напрямки (народний, академічний, естрадний), основні жести диригента, загальні стильові ознаки ансамблевої творчості;

уміти: виділяти естетичні й акустичні ознаки колективного музикування, розрізняти різновиди партій в ансамблевому виконанні та надавати їм характеристику; виділяти провідні ознаки ансамблевих творів відповідно їхнього виду та жанру, музикувати у виді ритмічної імпровізації;

сприймати: різноманітні музичні напрямки (народний, академічний, естрадний), синхронність звучання та відчуття загального ансамблю, виразність динаміки, темпу, ритму, характеру.

Обладнання: диригентська паличка, синтезатор Yamaha PSS F30, ударно-шумовий (перкусійний) набір Maxtone OSC2005 (трикутник, тамбурін, маракас,

дзвіночки, ритм-палочки), ударно-шумовий (перкусійний) набір Gewa Streetlife N020200 (бубон, трикутник, шейкери, клаве, дзвіночки).

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Значення колективного музикування.
2. Управління музичним колективом та основи диригування.
3. Знайомство та прослуховування музичних творів.
4. Музикування та ритмічна імпровізація в ансамблі шумових музичних інструментів.
5. Підведення підсумків заняття.

Хід заняття

Організаційний момент

1. Значення колективного музикування.

Розповідь

Останнім часом освітні заклади часто стикаються з психологічними труднощами ряду осіб. Нерідко у них спостерігаються проблеми в нервово-руховій сфері. Рішенням цієї проблеми стає колективне музикування.

Колективне музикування допомагає у подоланні багатьох комплексів, профілактиці психо-фізичних вад, вчить певної етики, підвищує самооцінку. Колективне музикування в ансамблі розвиває комунікативні здібності, дає платформу для конструктивного, творчого, культурного, успішного позитивного спілкування.

В ансамблі з величезною силою проявляється дія однієї з найважливіших соціально-психологічних функцій музичного мистецтва – комунікативної. Заняття в колективі зближують учасників, розвивають почуття взаєморозуміння та взаємної підтримки.

Завдання ведучого музикуванням в цих випадках стає двояким: з одного боку, це загальноемоційний вплив на учасників за допомогою репертуару, з іншого – психокоректуючий вплив на нього всім процесом навчання.

Згідно з даними психології, лише яскравий емоційний тонус створює умови для утворення рефлексивних стійких навичок. Спільне музикування викликає яскравий непідробний інтерес, а, як відомо, мотивація є потужним стимулом у роботі. Так, колективне музикування здатне значно підвищити зацікавленість, сприяти встановленню сприятливої педагогічної атмосфери на заняттях, створенню успішного досвіду в навчанні. Це становище особливо актуальне для сучасної молоді, участь якої в творчому процесі колективного музикування є одним із найпотужніших стимулів позитивного емоційного стану, підтримки інтересу до подальшого пізнання і якісного навчання.

2. Управління музичним колективом та основи диригування.

Розповідь

Управління групами музикантів, що потребує спеціальних навичок та спеціальної обдарованості, називається диригуванням. Керує цим процесом диригент (від фр. *diriger* – керувати, спрямовувати, керувати). Як художній керівник музичного колективу диригент повинен мати організаторські здібності та лідерські якості, бути психологом і педагогом. Маючи ці властивості, диригент є досвідченим арт-терапевтом.

Учасники об'єднуються і обговорюють питання:

– *теоретична частина*. Поняття про основні жести диригента (увага, початок та кінець гри, ауфтакт, фермата, прості схеми тактування). Використання диригентського жесту для рельєфної передачі темпоритму, характеру та тембрального забарвлення звучання окремих шумових інструментів. Передача в диригентському жесті взаємодії мелодії, ритму, динаміки. Залежність диригентського жесту від напрямку і стилю музики.

– *практична частина*. Відпрацювання основ диригентського жесту. Відтворення в диригентському жесті змін виразності виконання, характеру музичного твору. Спілкування з учасниками суто за допомогою жестів.

3. Знайомство та прослуховування музичних творів.

Розповідь

Музика наповнює життя цікавим, радісним та змістовним, відкриває багатий світ натхнених та глибоких переживань, почуттів, думок. Вчитися слухати музику варто, щоб одержувати від неї більше задоволення, розуміти більшу кількість творів, для особистісного зростання, самопізнання і через те, що це характерна риса людства.

Поради учасникам. Прослуховування музичних творів в записі добре, приємно і корисно, але кращого ефекту можна досягти, слухаючи їх наживо.

Не потрібно повністю покладатися на теоретичні знання і думки ведучого. Вони можуть викликати у вас різні емоції, які не збігаються з думкою інших. Головне у прослуховуванні музичних творів – насолоджуватися їми.

По-справжньому зрозуміти глибину музичного твору допоможе засвоєння теоретичних правил та практичної гри на музичних інструментах.

При прослуховуванні музичних творів можна виділити різні звуки, кожен із яких підпорядковується певному ритму або намагатися знаходити рівномірний ритм, що повторюється.

Враховуйте під час прослуховування гучність музики.

Сміливо слухайте твори різних стилів та жанрів.

4. Музикування та ритмічна імпровізація в ансамблі шумових музичних інструментів.

Творча майстерня

Ведучий пропонує учасникам, із списку вбудованих композицій на синтезаторі, легкі та популярні твори за різноманітними музичними напрямками (народний, академічний, естрадний). Після знайомства та прослуховування одного із музичних творів, з одночасним диригуванням ведучого в якості прикладу та для розуміння виразності художнього завдання, розпочинається виконання музичних творів. Процес колективного музикування в ансамблі шумових інструментів відбувається у виді ритмічної імпровізації кожним учасником, в результаті попередньо отриманих знань і досвіду, за власним смаком що формується і контролюється диригуючим ведучим.

Особливе значення під час виконання музичного твору має взаємодія ведучого та учасників ансамблю. Диригування та музикування на ударних шумових інструментах виконується в одному темпоритмі, характері, спільному настрої всіх учасників. Саме диригування, ведучого заняття, стає важливим чинником мотивації інших учасників творчого процесу, а диригентська паличка в його руках стає «чудовою», відтворюючи казкові дива. Дива Арт-терапії.

Шумові музичні інструменти можуть розподілятися між учасників з урахуванням їх побажань. Іноді конкретний інструмент дається індивідуально з метою його успішного освоєння або розвитку: музичних здібностей, емоційно-образного мислення, координації руху, дрібної пальцевої моторики, розуміння та сприйняття музики.

Питання ведучого можуть допомогти створити позитивне сприймання та відношення до музичних творів:

Що я хочу почути у музиці? Навіщо вона мені потрібна? Які емоції хочу пережити чи отримати, слухаючи музичний твір? Виділіть основні ударні шумові інструменти в музичному творі, з чим у вас асоціюються дані інструменти? Який ударний шумовий інструмент ви б поставили на перше місце, який – на друге і третє місця? Які дії можуть позначати дані ударні шумові інструменти для вас? Чи є в данному музичному творі якась мелодійна послідовність або ритм? Що вони можуть означати в контексті ритмічної імпровізації під час колективного музикування?

5. Підведення підсумків заняття.

Після закінчення музикування в ансамблі ударних шумових інструментів учасникам пропонується висловити свої враження від проведення творчої майстерні та запропонувати свої побажання для її удосконалення.

РОЗДІЛ 3. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ РУЧНОЇ ПРАЦІ

3.1. Квілінг як вид декоративного мистецтва

Очікувані результати заняття

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати**: назви окремих елементів квілінгу, способи їх утворення, правильної фіксації, назви інструментів для квілінгу, історію виникнення паперокрутіння;

уміти: робити базові елементи квілінгу, поєднувати їх у композиції, обирати необхідні матеріали для роботи, працювати у малій групі;

сприймати: власні вироби; позитивно ставитись до творчої діяльності.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: металева паличка з розчепленим кінцем (або зубочистка), ножиці, клей, пензлик, пінцет, серветки, кольорові смужки паперу, аркуш картону.

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Розповідь.
2. Демонстрація зразків.
3. Попередній інструктаж.
4. Практична робота.
5. Підведення підсумків заняття.

Займатися квілінгом цікаво та корисно у будь-якому віці. Це заняття допомагає творчому самовираженню, розвиває фантазію, почуття прекрасного, естетичний смак, викликає позитивні емоції. Людина самостійно створює ексклюзивні картини, оригінальні оздоблення, незвичайні листівки, поробки, які можуть стати приємним сюрпризом, подарунком. Це заняття беззаперечно приносить позитивні емоції як для людини, яка займається цим мистецтвом, так і людині, для якої роблять квілінг.

Історія виникнення квілінгу

Декоративне мистецтво, що отримало назву «Квілінг» походить від англійського «quill», що перекладається як «гусяче перо». Саме на перо майстрині накручували паперові смужки. Історики-мистецтвознавці висувають кілька припущень, щодо появи квілінгу. Втім, переважна більшість переконані, що це мистецтво виникло на Сході. За однією з версій воно зародилося у стародавньому Китаї ще у 105 році до н.е. За іншою – квілінгом почали займатися у стародавньому Єгипті. До XIII століття воно набуло шаленої популярності серед майстрів усього Сходу, а в кінці XIV століття з'являється у Європі. Зародження квілінгу у Європі – це ще одна теорія виникнення цього мистецтва.

Історично склалося, що через високу цінність паперу, воно було доступне лише окремим верствам населення. Є згадки, що жінки королівської родини особливо полюбили квілінг. Такий вид декорування був цікавим і ченцям при монастирях. У різні часи квілінгом прикрашали колоні, вази, меблі, книги, ікони, картини і т.д.

Базові елементи квілінгу та техніка їх виконання

Крапля – витягнути середину спіралі в один бік, а іншого боку стиснути кілька разів, що вийшов гострий кінець

Око – необхідно стиснути спіраль з обох боків одночасно.

Квадрат – зробити форму «око», отриману форму повернути вертикально та стиснути з боків ще один раз.

Ромб – форму «квадрат» необхідно витягнути (подовжити).

Трикутник – з форми «крапля» приплюснути два кути, щоб утворився трикутник.

Стріла - форму «трикутник» вказівним пальцем втиснути всередину.

Півмісяць – форму «око» вигнути, притиснути кінці.

Коло – накручування спіралі на паличку.

Практична робота

Обрати колір картону для фону аплікації. Обрати запропонований сюжет для роботи або продумати власний. Продумати кольорову гамму та відібрати смужки відповідного кольору.

Заготовка деталей аплікації: за допомогою палички фіксуємо кінець паперової смужки, скручуємо у спіраль, знімаємо з палички, надаємо необхідної форми, фіксуємо кінець паперової смужки за допомогою невеликої кількості клею. Пальцями або за допомогою пінцету розміщуємо елемент на загальному фоні, приклеюємо його. За необхідності залишки клею прибираємо серветкою або шматочком тканини. Після розміщення та фіксації усіх елементів аплікації залишаємо для висихання. Виріб оформлюємо у рамочку.

3.2. Робота з волокнистими матеріалами

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати**: історію появи волокнистих матеріалів, види волокнистих матеріалів, назви технік при роботі з волокнистими матеріалами;

уміти: правильно виконувати елементи для тематичної аплікації з волокнистих матеріалів, правильно їх, працювати у малій групі, проявляти креативність, індивідуальність, майстерність.

сприймати: власні вироби; позитивно ставитись до творчої діяльності.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: картон, нитки в'язальні різного кольору (3-5 кольорів), нитки для вишивання, клей, ножиці.

Заняття ручною працею мають позитивний вплив на емоційну сферу людини. Під час таких занять активно включаються усі психічні процеси, залучається дрібні м'язи рук. Подібне заняття допомагає відволіктися від турбот та відпочити продуктивно.

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Розповідь
2. Демонстрація зразків
3. Попередній інструктаж
4. Практична робота
5. Підведення підсумків заняття.

Історія виникнення ниток

Винайдення волокнистих матеріалів має дуже довгу історію. Єдиної, обґрунтованої, доказової бази про виникнення прядки не існує. Проте є кілька теорій: перша наголошує на тому, що першими, хто зумів виготовити нитки були мешканці стародавнього Єгипту. За іншою теорією прядка виникла в Індії, прихильники третьої теорії схильні думати, що цей вид діяльності з'явився у Китаї.

На Близькому Сході знайдені матеріали, що свідчать про існування інструментів для виготовлення ниток ще 5000 років до н.е. Однак до Європи цей винахід потрапив набагато пізніше – в епоху Середньовіччя.

Сировиною для пряжі слугували льон, вовна, шовк, бавовна, коноплі. Першим було налагоджено виробництво ниток з вовни, вирощування іншої сировини почалося дещо пізніше. Історично відомий факт, що виробництву шовкової нитки ми завдячуємо саме Китаю.

У результаті тривалої еволюції процес скручування волокон переріс у виробництво пряжі, а процес дістав назву прядіння. Окрім ниток з природних матеріалів навчилися виробляти синтетичні та змішаного складу, фарбувати у необхідний колір.

Сучасні нитки за призначенням поділяються на в'язальні, вишивальні, швейні. Випускають їх у мотках, катушках, бобінах та ін. Окрім використання їх за цільовим призначенням, з ниток можна виготовляти різні декоративні поробки, які будуть прикрашати приміщення, стануть гарним та оригінальним подарунком.

Практична робота (аплікація «Дерево настрою»)

Обрати картон для фону. Визначити кольори ниток для поробки. Зробити заготовку елементів аплікації:

Виготовлення стовбуру: відрізати нитку потрібного кольору для стовбура та гілок дерева; викласти на картон та приклеїти за допомогою клею ПВА.

Виготовлення квітів: визначити необхідний діаметр та обрати інструмент (лінійку або олівець); уздовж інструменту покласти попередньо відрізану нитку; намотати круговими рухами обраний колір нитки; відрізати; зняти з інструменту; усі вільні кінці зв'язати.

Приклеїти квіти на картон (на гілки дерева). Після повного висихання оформити роботу у рамку.

3.3. Техніка обробки картону. Виготовлення органайзеру для олівців (підставка)

Очікувані результати заняття.

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати:** про можливості виготовлення побутових та декоративних речей своїми руками з екологічних матеріалів та вторинної сировини; елементи екологічного та економічного виховання;

уміти: виготовляти зручний органайзер для побуту (читати технологічну картку, правильно обробляти картон, виконувати розмітку, склеювати деталі об'ємних виробів);

сприймати: власні вироби; позитивно ставитись до творчої діяльності, а саме створення різних поробок з картону.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: картон, ножиці, лінійка, клей ПВА, серветки, олівець, оздоблювальні матеріали (стрази на клейкій основі і т.п)

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Мотиваційна розповідь
2. Демонстрація зразків
3. Попередній інструктаж
4. Практична робота
5. Підведення підсумків заняття.

Мотиваційна розповідь

Виготовлення органайзерів та декоративних аксесуарів з картону та вторинної сировини це цікаве та креативне заняття. Головне, що такі «дрібнички» не лише приносять задоволення та дозволяють вносити «фарби» у повсякденне життя, а й допомагають дбати про навколишнє природне середовище та економити кошти.

З вторинної сировини «народжуються» нові вази, підсвічники, кумедні сувеніри, навіть меблі. Ідею виготовлення різних предметів із «сміття», саме так дослівно з англійської («artdump») перекладається цей новий напрям творчості, підхопили та розвивають умільці творчих професій.

За допомогою звичайних матеріалів (картону та паперу), які є у кожному домі можна створити чудові екологічні кейси авторського дизайну для зберігання дрібничок: коробочки, підставки, кишеньки. Ці поробки дозволять економити простір, оновлювати елементи вашого інтер'єру.

Практична робота

Запорукою вашого успіху у виготовленні підставки під канцелярське приладдя – є виконання правильної розмітки виробу та обробки картону (Рисунок 4.1.). Тому слід дотримуватися усіх методичних рекомендацій.

Оберіть колір для вашої підставки. Виконайте розмітку олівцем відповідно до зазначених розмірів на лицьовій стороні картону. Візьміть ножиці та лінійку. Прикладіть лінійку до лінії розмітки та надріжте верхній шар картону гострою частиною ножиць. Це робиться для того, щоб картон можна було легко зігнути, щоб уникнути заламування верхнього шару.

Після виконаної операції зігніть заготовку та склейте її. Оберіть колір для основи підставки. Виріжте два квадрати відповідно до розмірів вказаних на технологічній картці. Наклейте менший квадрат на більший по центру. Наклейте підставку на основу.

Приберіть зайвий клей серветкою або шматочком тканини. Декоруйте підставку. Для декору можуть бути використані абсолютно різні матеріали: кольоровий папір, волокнисті матеріали (шматочки таканини, нитки), природні матеріали (сухоцвіти, дрібні камінці, мушлі, насіння та інше), штунчі прикраси (стази, наліпки та інше.)

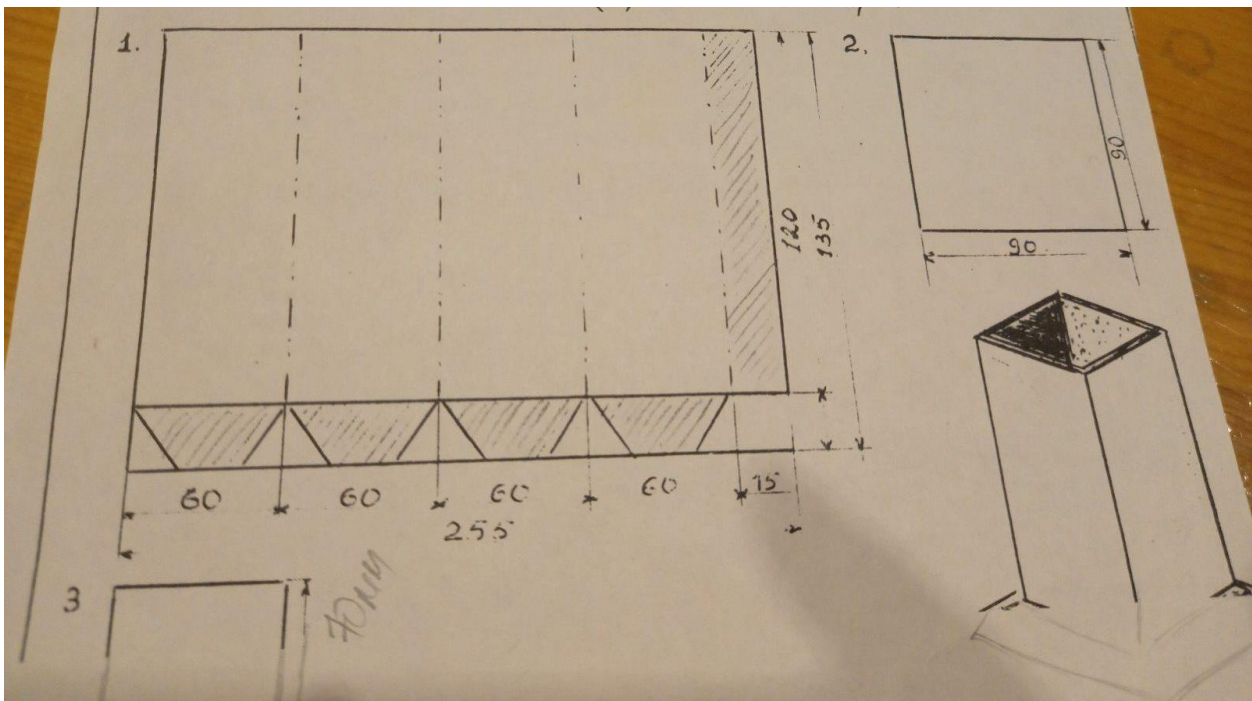

Рисунок 3.1

3.4. Пошив іграшок з фетру (сова)

Очікувані результати заняття

Після заняття учасники майстер-класу мають знати: про можливості виготовлення іграшок своїми руками, особливості обробки волокнистих матеріалів, способи з'єднання елементів іграшки.

уміти: виготовляти іграшки з фетру за шаблоном (робити викрійки, правильно виконувати петельний шов).

сприймати: власні вироби; позитивно ставитись до творчої діяльності.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: нитки для вишивання, ножиці, голка, картон, фетр, наповнювач, оздоблювальні матеріали, олівець або фломастер.

Форма проведення: творча майстерня.

План:

1. Розповідь
2. Демонстрація зразків
3. Попередній інструктаж
4. Практична робота
5. Підведення підсумків заняття.

Розповідь

У XXI столітті сучасні магазини переповнені іграшками на будь-який смак та гаманець. Вашій увазі пропонуються: для хлопчиків та дівчаток, з натуральних матеріалів та штучних, вітчизняного виробництва та імпорتنих. Та жодна з них не принесе такого задоволення та враження як зроблена своїми руками. «Hand made», тобто «зроблено власноруч» іграшка дарує позитивну енергетику та чудовий настрій. Це прекрасний спосіб самовираження, покращення емоційного стану, заповнення вільного часу.

Семюель Батлер сказав: «... Будь-яке людське творіння, будь-то література, музика чи живопис, - це завжди автопортрет...». І справді кожна річ створена власноруч є унікальною, виготовити її точну копію неможливо, вона неповторна. Така річ дозволяє вирізнитися, бути не схожою на інші. Народжена фантазія в середині людини знаходить вихід назовні через її діяння.

З давніх-давен наші пращури робили іграшки для своїх дітей та онуків, ця традиція стала трендом сучасності. Виготовляючи іграшку ми вкладаємо в неї тепло рук та частину своєї душі. Роблячи іграшку «hand made», ми можемо задовільнити усі свої побажання, реалізувати найсміливіші ідеї. Хтось,

перетворивши це на хоббі, окрім задоволення отримує ще й прибуток, адже така робота дорого поціновується.

Практична робота

Роздивіться уважно картонні шаблони. Оберіть необхідні кольори фетру для елементів іграшки. Обведіть шаблони на обраних кольорах тканини та виріжте їх у необхідній кількості. Візьміть дві частини тулуба, покладіть одна на одну рівно, щоб співпали усі краї. Візьміть голку з ниткою та зшийте петельним швом, залишивши приблизно 2 см. У отвір покладіть наповнювач у необхідній кількості. Зашийте до кінця. Пришийте крильця та лапки. Приклейте \ пришийте очі, клюв та вушка.

Шаблон

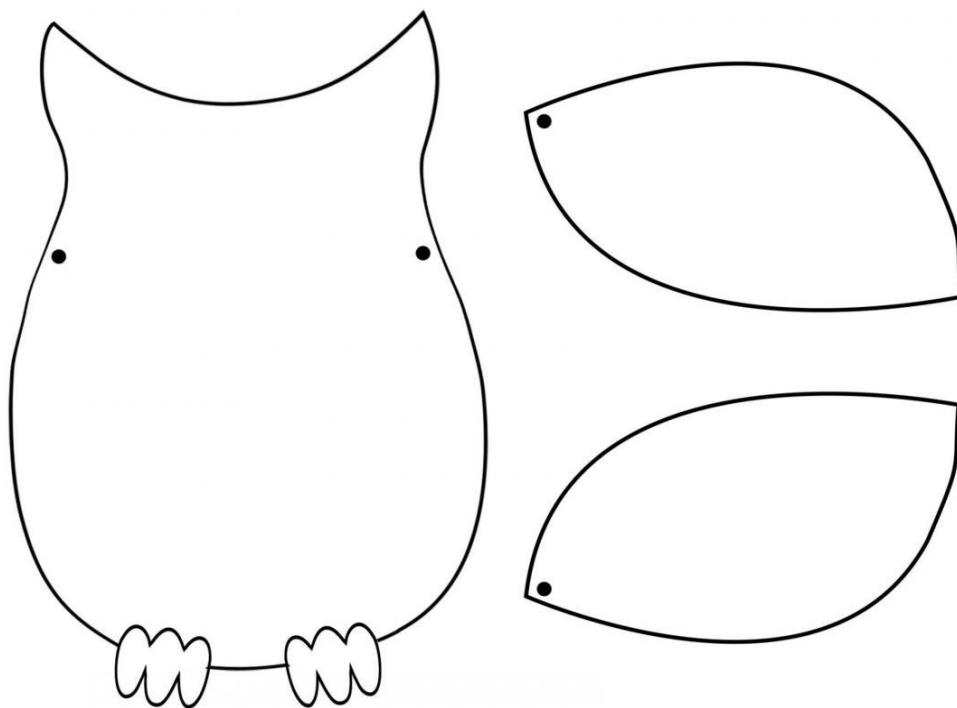

Рисунок 3.2

РОЗДІЛ 4. МАЙСТЕР-КЛАСИ ДЛЯ ЗОНИ КОВОРКІНГУ

4.1 Пісочна анімація (акриловий пісок)

Очікувані результати заняття

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати:** про можливості виконання малюнків за допомогою піску різними техніками, види піску, зокрема акриловий, кінетичний, особливості роботи пісочної анімації за допомогою трафаретів;

уміти: створювати малюнки за допомогою акрилового піску різними техніками;

сприймати: власні витвори, малюнки; позитивно ставитись до творчої діяльності.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: пісок акриловий (3 кольори), стіл для пісочної анімації, трафарети, аксесуари для пісочної анімації (щітка, лопатка тощо).

Форма проведення: майстер-клас.

План:

1. Розповідь.
2. Демонстрація різних видів піску.
3. Демонстрація різних технік малювання піском.
3. Попередній інструктаж роботи.
4. Практична робота.
5. Підведення підсумків заняття.

Розповідь. Мабуть, немає такої людини, яка б не тримала у руках пісок. Коли дитина маленька батьки пропонують їх ігри у пісочниці разом з іншими дітьми. Причому для такого роду занять та розваг є різні яскраві пісочні аксесуари. Коли ви знаходитесь на березі водойми, особливо морської, то теж обов'язково берете до рук пісок, тримаєте його, пересипаєте з однієї руки до

іншої, з мокрого піску будете замки тощо. Згадали ці приємні відчуття та свої емоції при цьому?

Пісочна анімація – це дивовижний світ, у який ми спробуємо зануритися. За допомогою пісочної анімації можна створювати казку, історію, фантазувати щодо малювання планет у космічному просторі, вигадувати героїв, релаксувати тощо. Малювання піском не залишить вас байдужими, оскільки підходить для будь-якого віку, дарує приємні емоції, розвиває фантазію, креативність.

Не обов'язково вміти гарно малювати, володіти навичками образотворчого мистецтва, мати таланти для того, щоб це зробити. Ми спробуємо створити вашу історію за вашими бажаннями та фантазіями. Навіть якщо ви ніколи не пробували малювати піском і маєте нульовий рівень, у вас все неодмінно вийде.

Майстер-клас з пісочної анімації передбачає використання різних технік, зокрема таких як:

- малювання за допомогою трафаретів;
- створення малюнку за зразком та алгоритмом (показ відеоролика);
- ручна техніка (пальці, долоні).

Акриловий пісок має різні кольори, його можна використовувати як окремо, так і змішувати, експериментувати. Він розсипчастий, приємний на дотик. Цей вид піску підходить для роботи різними техніками. Бажаю гарного настрою, позитивних емоцій, надхнення та креативу.

Практична робота

Роздивіться уважно 3 кольори акрилового піску. За бажанням зробіть ще кілька кольорів шляхом змішування.

Техніка малювання з трафаретами. Розгляньте дерев'яні трафарети (рис.5.1). Розкладіть їх на столі у довільному порядку. Засипте отвори відповідним кольором піску. Обережно підніміть трафарет. Підправте фігуру або додайте свої елементи.

Приберіть стіл після закінчення за допомогою спеціальних аксесуарів.

Рисунок 4.1.

Техніка створення малюнку за зразком та алгоритмом. Розсипте тонким шаром пісок одного кольору на стіл. Розрівняйте його спеціальними грабельками. Після включення відеозапису, де показано алгоритм виконання малюнку, повторюйте уважно усі рухи, використовуючи спеціальні аксесуари для малювання.

Ручна техніка (пальці, долоні). Ретельно продумайте скільки кольорів буде у вашій картині. Намалюйте її в уяві. Візьміть пісок та розсипте його відповідно задуманого за допомогою пальців та долонь (рис. 5.2). Фантазуйте та релаксуйте.

Рисунок 4.2.

4.2 Пісочна анімація (кінетичний пісок).

Очікувані результати заняття

Після заняття учасники майстер-класу мають **знати:** про можливості використання кінетичного піску, його особливості, створення фігур та малювання піском;

уміти: створювати фігури, малюнки за допомогою кінетичного піску різними способами;

сприймати: власні витвори, малюнки; позитивно ставитись до творчої діяльності.

Інструменти та матеріали для майстер-класу: пісок кінетичний (3 кольори), стіл для пісочної анімації, трафарети, формочки, аксесуари для пісочної анімації (щітка, лопатка тощо).

Форма проведення: майстер-клас.

План:

1. Розповідь.
2. Демонстрація властивостей та особливостей кінетичного піску.
3. Попередній інструктаж роботи.
4. Практична робота.
5. Підведення підсумків заняття.

Розповідь. Кінетичний пісок – це зовсім незвичайна за своїми властивостями суміш для ігор і веселих навчальних занять. За зовнішнім виглядом він дуже схожий на звичайний пляжний вологий пісок, тільки кольоровий. Такий пісок зовсім не липне до рук, не клеїться до поверхонь через допоміжні речовини. Кінетичний пісок дуже приємний на дотик - повітряний і м'який, як ніби тече крізь пальці, залишаючи долоньки абсолютно сухими і чистими, прекрасно зберігає форму під час ліплення.

Складається кінетичний пісок на 98 % з кварцового піску, та на 2 % з силіконових масел. У такому піску значно легше ліпити фігури, в ньому не розмножуються бактерії або мікроорганізми.

З кінетичним піском дуже цікаво грати декільком одночасно. Живий кінетичний пісок розвиває дрібну моторику, чуттєве сприйняття і креативність. Також він прекрасно знімає стрес і має терапевтичний ефект. Отож бажаю гарного настрою, позитивних емоцій, надхнення та креативу.

Практична робота

Роздивіться уважно 3 кольори кінетичного піску. Вони сі дуже яскраві, але за бажанням можна зробити ще кілька кольорів за допомогою змішування піску.

Варіант 1. Відкрийте ємкості та дістаньте пісок на стіл. Попередньо стіл має бути ідеально чистим. За бажанням створюйте свою історію зліплюючи щільно фігури з піску. Увага! Якщо щільно зчеплювати частинки між собою, пісок стає твердим та не змінює свою форму (рис. 4.3). Можна використовувати спеціальні формочки та трафарети.

Приберіть стіл після закінчення за допомогою спеціальних аксесуарів.

Рисунок 4.3.

Рисунок 4.4

Варіант 2. Відкрийте ємкості та дістаньте пісок на стіл. Розсипте його рівномірно або довільно. Торкайтеся до піску дуже повільно та обережно. Його властивості змінилися, він став ніжним та проходить крізь пальці рук (рис. 4.4). Уявіть, що ви будете замок на березі моря. Спробуйте імітувати це.

Приберіть стіл після закінчення за допомогою спеціальних аксесуарів.

Навчальне видання

**Жуков Василь Павлович, Смолянюк Наталія Миколаївна,
Собченко Тетяна Миколаївна, Чеботова Яна Валентинівна**

Методичні рекомендації щодо організації позааудиторних занять
зі студентами з особливими освітніми потребами до освітньої програми
підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(у рамках проєкту від УКФ «Інклюзивний ART-HUB»)

Відповідальний за випуск: А.В. Боярська-Хоменко

Комп'ютерна верстка: Н.М. Смолянюк

Коректор: В.П. Жуков

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 2
Обл.-вид. арк. Зам № Тираж 300 прим. Ціна договірна.

Відомості про видавництво